

Remiss av SOU 2026:23 Tolkavgift och förbud mot barntolkning

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, yttrande utgår från myndighetens uppdrag att verka för att unga ska få goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen samt att stärka det civila samhällets förutsättningar. Myndigheten ska också ta fram och sprida kunskap om ungas levnadsvillkor och om det civila samhällets villkor och utveckling.

MUCF:s uppdrag omfattar även ungdomspolitik, civilsamhällespolitik, politiken för nationella minoriteter samt frågor som rör trossamfund. Myndigheten ska arbeta sektorsövergripande och i samverkan med andra aktörer för att stärka demokratin, delaktigheten och människors möjligheter till organisering och inflytande

Sammanfattande synpunkter

MUCF tillstyrker förslaget om ett förbud mot att använda barn som tolkar. Myndigheten bedömer att förslaget stärker barns rättigheter och minskar risken för att barn ges ett ansvar som inte är förenligt med deras ålder och ställning.

MUCF tillstyrker även att barn undantas från skyldigheten att betala tolkavgift och att avgift inte ska tas ut i ärenden som direkt rör barn.

MUCF ser samtidigt risker med förslaget om tolkavgift. Avgiften kan innebära att vissa personer avstår från eller begränsar sina kontakter med myndigheter. Detta kan särskilt påverka unga vuxna med begränsade kunskaper i svenska och svag ekonomi. Även barn kan påverkas indirekt om deras vårdnadshavare avstår från myndighetskontakter på grund av kostnaden.

MUCF anser därför att reformens konsekvenser för barn och unga bör följas särskilt.

Förbud mot att använda barn som tolk

MUCF tillstyrker förslaget om ett förbud mot att använda personer under 18 år som tolkar.

Att tolka åt en förälder eller annan närstående kan innebära att ett barn får ta del av känslig information och ges ett ansvar för kommunikationen mellan vuxna och det offentliga som barnet inte bör behöva bära. Det kan även innebära att barnet hamnar i en situation där rollerna mellan barn och vuxen förskjuts.

Förbudet kan därutöver stärka rättssäkerheten. Det är det offentligas ansvar att säkerställa att kommunikationen med enskilda fungerar och att relevant information förmedlas på ett korrekt sätt. Detta ansvar bör inte överföras till barn.

MUCF ser positivt på att förbudet omfattar alla personer under 18 år. Myndigheten bedömer också att möjligheten att göra undantag i nödsituationer bör tillämpas restriktivt.

Tolkavgift och konsekvenser för barn

MUCF tillstyrker att barn undantas från skyldigheten att betala tolkavgift och att avgift inte tas ut i ärenden som direkt rör barn. Ett annat förhållningssätt skulle kunna innebära att vårdnadshavare av ekonomiska skäl avstår från myndighetskontakter som är nödvändiga för att barn ska kunna få sina rättigheter tillgodosedda.

MUCF vill samtidigt uppmärksamma att även myndighetsärenden som formellt gäller en vuxen kan ha stor betydelse för ett barn. En vårdnadshavares kontakter med exempelvis Arbetsförmedlingen eller andra myndigheter kan påverka familjens ekonomiska och sociala situation och därmed barnets levnadsvillkor.

Det finns därför en risk att barn indirekt påverkas av tolkavgiften trots att ärendet inte direkt rör barnet. Risken kan vara särskilt betydelsefull för barn som lever i hushåll med små ekonomiska marginaler.

MUCF anser att barnets bästa bör beaktas även vid tillämpningen av bestämmelserna om undantag och eftergift av avgiften.

Unga vuxna bör uppmärksammas särskilt

MUCF vill särskilt uppmärksamma situationen för unga vuxna.

En person som fyllt 18 år omfattas inte av undantaget för barn. Ur ett ungdomspolitiskt perspektiv är det samtidigt viktigt att beakta att övergången mellan ungdomstiden och

vuxenlivet är en period då många unga har begränsade ekonomiska resurser och samtidigt behöver ha omfattande kontakter med offentliga verksamheter.

För unga med begränsade kunskaper i svenska kan tillgången till tolk vara avgörande för möjligheten att förstå information, tillvarata sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter. En tolkavgift kan skapa incitament att utveckla kunskaperna i svenska, vilket kan bidra positivt till etablering och delaktighet. Samtidigt finns en risk att avgiften i stället leder till att unga med svag ekonomi avstår från nödvändiga myndighetskontakter.

Det skulle kunna motverka det ungdomspolitiska målet att alla unga ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen.

MUCF anser därför att konsekvenserna för unga vuxna bör följas särskilt vid genomförandet av reformen.

Konsekvenser för civilsamhället

MUCF vill även uppmärksamma möjliga konsekvenser för det civila samhällets organisationer.

Civilsamhällets organisationer spelar en viktig roll för personer som behöver stöd för att orientera sig i samhället och i kontakten med offentliga aktörer. Om enskilda av ekonomiska skäl avstår från professionell tolkning finns en risk att behovet av informellt stöd från anhöriga och civilsamhällesorganisationer ökar.

Det är viktigt att ett införande av tolkavgift inte medför att ansvaret för att överbrygga språkliga hinder mellan enskilda och myndigheter i praktiken förskjuts från det offentliga till civilsamhället.

Det bör även uppmärksammas om förbudet mot barntolkning leder till att barn i stället används som informella språkförmedlare före eller efter själva myndighetskontakten.

Behov av uppföljning

MUCF anser att reformen bör följas upp ur ett tydligt barn- och ungdomsperspektiv. Uppföljningen bör särskilt belysa om tolkavgiften leder till att unga eller vårdnadshavare

avstår från myndighetskontakter och vilka konsekvenser detta får för barns och ungas levnadsvillkor och möjligheter att tillvarata sina rättigheter.

Uppföljningen bör även belysa om användningen av barn som informella tolkar faktiskt minskar samt om behovet av stöd från civilsamhällets organisationer ökar.

MUCF bedömer sammantaget att förbudet mot barntolkning innebär en tydlig förstärkning av barns rättigheter. När det gäller tolkavgiften finns däremot en risk för negativa konsekvenser för vissa barn och unga. Dessa konsekvenser behöver följas noggrant för att säkerställa att ekonomiska eller språkliga hinder inte begränsar barns och ungas tillgång till rättigheter, stöd och samhällsservice.

I detta ärende har generaldirektör Magnus Jägerskog beslutat. Remissamordnare Kenneth Condrup har varit föredragande.

Magnus Jägerskog
Generaldirektör

Kenneth Condrup
Remissamordnare